

Laczkó Krisztina–Mártonfi Attila: Helyesírás. Osiris Kiadó, Budapest, 2004, 1539 p.

Ebben az évben *A Magyar Nyelv Kézikönyvtára* címmel nyelvünk eddigi legteljesebb bemutatását nyújtó könyvsorozatot indított az Osiris Kiadó. Mind a szerzők, mind a kiadó szerkesztősége azt vallják, hogy a kötetek az anyanyelvét beszélő emberre nem passzív befogadóként tekintenek, hanem olyan valakiként, aki sokat tud anyanyelvéről, de még több ismeretet szerezhet önmaga, beszélőközössége és az eredményes kommunikáció érdekében. A sorozat célja, hogy ismeretet nyújtson, tájékoztasson, mintát adjon, eligazítson a felmerülő kérdésekben, s hogy a nyelvi értékeket sokféle szerepükben mutassa be.

A tízkötetes könyvsorozat első könyve a *Helyesírás* című kötet. A szerzők – Laczkó Krisztina (ELTE BTK) és Mártonfi Attila (MTA–ELTE Nagyszótári Kutatócsoport) – olyan átfogó kézikönyvként mutatják be a kötetüket, amely a teljes helyesírási rendszert szem előtt tartva az alapoktól ismerteti és magyarázza a szabályokat, valamint számba veszi azokat az újabb keletű vagy eddig szabályozatlan jelenségeket is, amelyekre az érvényben levő szabályzat nem tér ki. Ugyanakkor fontosnak tartják megjegyezni, hogy az osztársadalmi elfogadottság és a tekintélyi érték miatt arra törekedtek, hogy munkájuk teljes egészében a magyar helyesírás 11. kiadásán alapuljon, hiszen jelenleg Magyarországon és a határokon túl a Magyar Tudományos Akadémia Helyesírási Bizottsága által készített *A magyar helyesírás szabályai* c. kiadvány 11. kiadása az érvényes és követendő (bár nem törvényi szabályozású) kodifikáció (9. o.).

A kötet két részből áll: az első egység témaköreire bontva mutatja be a magyar helyesírást, a második – szótári – rész pedig mintegy 200 000 szó, szóalak, kifejezés, tulajdonnév stb. írásmódját rögzíti, s egyúttal mintaként szolgál a hasonló szavak, kifejezések leírásához.

A szabálymagyarázó, tanácsadó első részben a helyesírási részrendszerek fő fejezetei az akadémiai szabályzat szerkezetéhez hasonló – immár hagyományos – sorrendben követik egymást, miközben a magyarázatok összefüggéseire belső címfokokozatok és egyéb tagoló jelek utalnak. Minden egység egy olyan bevezető szakasszal kezdődik, amely összefoglalja a kérdéskör lényegét, és vázolja azokat az általános elveket, amelyek feltárása a szabályok bemutatásában és magyarázatában érvényesül. Különösen rokon-szenves megoldás a szerzők (valamint a sorozatszerkesztő) részéről, hogy nem a tekintélyi szerepű szabálypontok és előírások segítségével tárgyalják az egyes helyesírási kérdéseket, hanem mindenki számára érthető módon magyarázzák, fejtik ki az egyes szabályokat. Közben azt is bemutatják, miképpen alkalmazhatók az átfogó, általános jellegű szabályok a gyakorlatban, sőt a mindennapi helyesírási kérdésekre is közvetlenül kikereshető válaszokat adnak.

A tanácsadó rész első – *A betűk* c. – fejezete (21–27. o.) a jelenlegi magyar magán- és mássalhangzó-állomány jelölési jellegzetességeivel foglalkozik. Az egyes betűtípusok írására vonatkozó tudnivalókon kívül a kézikönyv eligazítja az érdeklődőt olyan – eddig szabályozatlan – helyesírási jelenségek kérdésében is, mint pl. a zárt *e* jelöltsége/jelöltségtelensége (22–23. o.) vagy az idegen nyelvű és kétféjű mássalhangzóknak a magyar írásgyakorlatban való előfordulása és jelölési sajátosságai (25–26. o.). A különböző nyelvi adathalmazokban (lexikonok, mutatók, szótárak stb.) való tájékozódáshoz, illetve a gyors és egyszerű adatkereséshez *A betűrendbe sorolás* c. szabályegység (28–38. o.) nyújt szakszerű segítséget azáltal, hogy az általános magyar és latin betűrend alapszabályai mellett a könyvtárügyben és a szakirodalmi tájékoztatásban, dokumentációban követendő betűrendbe sorolás alapelveinek alkalmazhatóságára összpontosít. Kitér továbbá a betűrendbe sorolás különleges eseteire (a személy- és utcanévek besorolási módszerére), a személynevek előtt álló cím- és rangjelölő elemek tételkezdő helyzetére, a számokkal kezdődő vagy számokat is tartalmazó nyelvi egységek besorolására, valamint a különleges betűjeles vagy idegen mel-

lékjes szavak betűrendbe sorolására, miközben többféle megoldási lehetőséget kínálva nem feledkezik meg a különböző írásrendszerral írt tételek besorolási jellegzetességeiről sem.

A *hangjelölés* kérdésköre (39–89. o.) a magyar helyesírás egyik alapvető jellemzőjének, a fonematikus jellegű írásmódnak az alapelveit magyarázza, s megállapítja, hogy az akadémiai helyesírás által elismert négy alapelv érvényesülése nem egyforma hatókörű a hangjelölésben. A két legfontosabb alapelv a kiejtés és a szövelemzés elve, a hagyomány szerepe kisebb, a legkisebb hatókörrel pedig az egyszerűsítés elve rendelkezik. Bár az anyanyelvi beszélők számára általában a kiejtés szerinti írásmód tűnik a leg egyszerűbbnek, a szerzők felhívják a figyelmet a szóban forgó alapelv használatának buktatóira is: a kiejtési elv alkalmazása akkor okozhat gondot, ha az ejtési és a helyesírási norma között lényeges különbségek vannak. A hangzás normája ugyanis nyitottabb, mint a helyesírásé, tehát míg a kiejtés időben természetes módon változhat, a helyesírási szabályozás nem követi szükség-szerűen ezt a változást (40. o.). A szövelemzés elvét az iskolai oktatásból jól ismert rendszerezés, a mássalhangzók minőségi és mennyiségi változásainak függvényében fejti ki a kézikönyv. Hagyományos írásmódon a hangjelölésnek azt a módját értik a laikusok, amikor egy szó vagy szóalak rögzítése nem a mai kiejtés vagy a szövelemzés elve szerint történik. A hagyomány érvényesülése az írásgyakorlatban azonban a szerzők szerint jóval szélesebb körű: hagyományosnak minősül például, hogy az intézményekben nem érvényesül a szótagszámlálás szabálya, hogy a latin egyedi címekben megőrződnek a nagy kezdőbetűk, hogy egyes nem latin betűs írású nyelvekből származó tulajdonnevek átírása nem követi a vonatkozó szabályokat stb. (46. o.). Az egyszerűsítő írásmódnak az akadémiai szabályozásból ismert jelenségei mellett az alapelv tágabb értelmezéséből fakadó eljárásaival ismerkedhet meg az érdeklődő. Újdonságnak számít a kötetben a helyesírási alapelvek összefüggéseinek, együttthatásainak vizsgálata. Ennek következménye többek között a magán- és mássalhangzók helyesírásának részletes

szabályrendszere s az egyes magyarázatok bő szójegyzékkel való illusztrálása (lásd! a tő belseji hosszú magánhangzót toldalék előtt megrövidítő, illetve megrögző tőszavak felsorolását, 53–54. o.; a magánhangzó-időtartam alapján jelentéskülönbséget jelölő szó-párok rögzítését, 57–58. o.; a *j* és a *ly* jelölését, 64–67. o.; az *-őzik/-ödzik* típusú alakváltozatok írását, 70. o. stb.).

A *Különírás – egybeírás* c. fejezet (90–138. o.) a magyar helyesírás egyik legnehezebb kérdéskörével foglalkozik. A szabályok megfeleltetése alkalmazása megkívánja, hogy különbséget tudjunk tenni a szóösszetételek és a szószervezetek között, hiszen a külön- és egybeírás szabályai a szavak összekapcsolásának törvényszerűségein alapulnak. A helyesírásnak ezen a területén előforduló ingadozások legfőbb okát abban látják a szerzők, hogy a szókapcsolatok és az összetételek között nyelvtani értelemben nem húzható meg éles határ (90. o.). A szószervezetek és az összetett szavak határterületéhez tartozó állandósult szókapcsolatok sztenderd rögzítését az igei alaptagú szókapcsolatok és az ezekből képzett főnévi származékok írását illusztráló felsorolás segíti (93–96. o.). A fejezet további egységei a különírás és egybeírás eseteit tárgyalják. A mellérendelő összetett szavakat a szószervezetekben előforduló mellérendelő viszonyok alapján alkategóriákba rendezik a kötet szerzői. Ezután külön-külön foglalkoznak az ismétléssel keletkezett lazább mellérendelésekkel és a logikai-szemantikai viszonyt jelölő valódi mellérendelésekkel. Az alárendelő összetett szavakat az elő- és utótag közötti szintaktikai viszony alapján csoportosítják. Az alanyos alárendelésekkel kapcsolatban felhívják a figyelmet az igei igenévi utótagú összetételekre, melyeket a kialakult írásszokás szerint egybe kell írni (103. o.). A határozós alárendeléseknél azokra az alakulatokra helyezik a fő hangsúlyt, amelyek egyetlen képző hatására váltak összetett szóvá. Az állandósult szókapcsolatokból képzett hagyományos összetételeket jelentős számú példaanyagban teszik közzé. A minőségjelzős alárendelések írásában különösen sok gondot okozó színnevekkel alkotott állandósult szókapcsolatok és összetételek írásmódjának szabályszerűségeit szintén bő példatár

ral egészítik ki a szerzők (108–110. o.). Ugyancsak felsorolják az összetételei előtagként használt jelzőket (111–113. o.), ismer-tetik a főnévi alaptagú minőségjelzős szerkezetek képzős formáinak írásmódját, valamint a fokozó szerepű és a színárnyalatot kifejező minőségjelzős szerkezetek helyesírását. A főnévi jelzős szerkezetek helyesírási szabályszerűségeit a *férfi* előtagú összetételek és szószerkezetek szótári listájával illusztrálják (115. o.). A mennyiségjelzős alárendelések felépítésén alapuló kétféle írásmódot jól megfigyelhető, párhuzamba állított példákkal szemléltetik (118. o.). A névutós és a névutó-melléknemes összetételek, az igekötős szerkezetek, illetve a képző- és ragszerű utótagok helyesírását az ún. morfológiai természetű szószerkezetek csoportjára vonatkozó szabályok rögzítik. A hagyományosan szervesetlennek nevezett összetett szavak közül a *nem* tagadószói, valamint a *csak* és *is* partikuláris összetételek és szókapcsolatok írásmódját tartja számon a kézikönyv. A külön- és egybeírásra utaló szabályokat a szótag-számlálás szabálya és az ún. mozgószabályok egészítik ki. Az akadémiai helyesírásból ismert három mozgószabály mellé újabb ket-tő került: az anyagnévi mozgószabály és a szaknyelvek – elsősorban a földrajzi nevek és a kémiai elnevezések – körére jellemző különleges mozgószabályok (134. o.). A tulajdonnevet, illetve rövidítést és betűszót tartalmazó összetételek helyesírására vonatkozó szabálymagyarázatok mellett az idegen írásmódú előtagot tartalmazó összetett szavak rögzítési formáit is tartalmazza a kötet. A kémiai elnevezések, az ásványnevek, a növény- és állatnevek bonyolult külön- és egybeírási szabályaiból csak a leglényegesebbeket foglalják össze a szerzők.

A *kezdőbetű* c. egységben (139–149. o.) olyan jelenségekre hívják fel a figyelmet, amelyek az írásgyakorlatban a kezdőbetű-vel kapcsolatban problémát okozhatnak. Bizonyos – az akadémiai helyesírás szerint alapvetően kis kezdőbetűs – szavakat illetően például elterjedően van a nagybetűs szókezdés: ha egy ünnepnek nagyon erős a pozitív érzelmi töltése, az írásgyakorlat – az akadémiai szabályozás ellenében – nagybetűvel rögzíti (*Karácsony, Húsvét* stb.). Ezt a jelenséget – mely az informális írásgyakorlat

szempontjából nem hibáztatható – a kötet szerzői szerint érzelmi alapú nagy kezdőbetűsítésnek lehetne nevezni (139. o.). A következő probléma annak eldöntése, hogy egy-egy rendezvény vagy esemény megnevezése az intézménynevek kategóriájába tartozik-e vagy sem, hiszen gyakori eset, hogy a kérdéses rendezvény nem intézményesült ugyan, de identifikáló tulajdonnévi megnevezéssel rendelkezik. Az előbbihez hasonló írásgyakorlati kérdés a nemzetközi szerződések és törvények elnevezésének a rögzítése. Míg a hivatalos közlönyökben a nemzetközi szerződések nagy kezdőbetűsek, a mindennapi írásgyakorlatban különösen a szerződések nem teljes, rövidített megnevezései kis kezdőbetűsen fordulnak elő. A nagy kezdőbetű használatának három legfontosabb területeként a grammatikai, a pragmatikai és a stilisztikai alapú nagy kezdőbetűk alkalmazását tüntetik fel a szerzők (141. o.). A grammatikai alapú nagybetűsítés kategóriájába a tulajdonnevek kezdőbetűjét és a mondatkezdő nagybetűt sorolják. A pragmatikai alapú nagybetűsítés kategóriájában a feliratok nagybetűs írásmódját, valamint a levelekben és hivatalos iratokban előforduló nagy kezdőbetűs megszólításokat és egyéb formákat tárgyalják. A stilisztikai alapú nagybetűsítést elsősorban a szépirodalom nézőpontjából közelítik meg. Az egyéb nagybetűs írásmódokra, a reklámok és hirdetések nagybetűs írására, valamint a különféle táblázatok, ábrák szövegének kezdőbetű-használatára a kis- és nagybetűk írásgyakorlatának sajátos szabálymagyarázataiban (145–149. o.) tér ki a kézikönyv.

A tulajdonnevek sajátos osztályt alkotnak a nyelvi rendszerben. Terjedelmes és sokrétű helyesírási szabályszerűségeikkel A *tulajdonnevek* c. fejezet foglalkozik (150–241. o.). Társadalmunk életében az 1989-es év többféle területen nagy változásokot hozott. Leginkább a politika és a gazdasági élet, de a kultúra meglévő intézményrendszere is nagymértékben átalakult tartalmában és szerkezetében egyaránt. Mindennek természetes következménye, hogy az addig mindennapi használatban lévő tulajdonnévanyag kicserélődött: helyette több száz, az új igényeknek megfelelő elnevezés jött létre. Éppen ezért napjainkra a korábbinál sokkal

bonyolultabbá vált a tulajdonnév fogalmának meghatározása. Sokszor nehézséget okoz vagy vitatható a tulajdonnév terjedelmének körülhatárolása is, s egyre több kérdést vet föl az új névtípusok helyesírása. Az akadémiai helyesírás húsz évvel ezelőtti tulajdonnévi példaanyagának jelentős része a rendszerváltozást követően időszerütlenné vált, ezért az MTA Magyar Nyelvi Bizottsága a 11. kiadás tizenegyedik lenyomatának kibocsátásakor a szabálypontok meghaladottá vált példáit a kornak megfelelőekre cserélte. De sem a példaanyag-változtatás, sem a leggyakoribb használatú új elemeknek a szótári részbe való beiktatása nem oldotta meg azokat a helyesírási problémahelyzeteket, amelyek a társadalom differenciálódásával járó új névtípusok keletkezésekor jelentkeztek. Az *Osiris Helyesírás* a tulajdonnevek teljes rendszerét szem előtt tartva kiegészíti az akadémiai helyesírás ide vonatkozó szabályait, valamint számba veszi azokat az újabb vagy eddig szabályozatlan helyesírási jelenségeket is, amelyekre az érvényben levő szabályzat nem ad eligazítást. A többtagú tulajdonnevek esetében fontos helyesírási tényezőként emeli ki a névterjedelem jelölését, s feltünteti az egyes módozatok kialakulásának módját (151–153. o.). A tulajdonnevek írásában fontosnak tartja az íráskép állandóságát. Ez azt jelenti, hogy a tulajdonnevek egyes típusainak helyesírásában ragaszkodni kell a történetileg kialakult formához, illetve a mindenkor helyesírási szabályok szerinti írásképhez, módosításra csakis racionális okból, az írásgyakorlattal egyező módon kerülhet sor (vö. 153. o.).

A nagy kezdőbetű alapján a tulajdonnevek első kategóriájaként a személyneveket különbözteti meg a kézikönyv. Külön alcsoportokban foglalkozik a családnévek, az utónevek, a becenevek, a ragadványnevek és a művésznevek, illetőleg álnevek részletes helyesírási szabályaival, miközben nem feledkezik meg a hivatalos névhasználat gyakorlatáról, a megkülönböztető betűjelzést alkalmazó nevekről és a házassági nevekről (korábban asszonynevekről) sem (155–162. o.). Az akadémiai szabályozáshoz viszonyítva teljes mértékben új keletűek a mitológia és a vallás fogalmakörében személynévként használt nevek, valamint az ún. nickek, az

internetes fórumok révén kialakult, azonosításra és megszólításra szolgáló nevek írásmódjára vonatkozó szabálymagyarázatok (161–163. o.). A személynevek helyesírását taglaló egységet egy – a személynévi összetételek írását illusztráló – nagyobb mutató zárja, amelyhez magyarázatot is fűznek a szerzők (167–172. o.). Az állatnevek hagyományos kategóriája mellett a kézikönyvben megjelenik a jóval szűkebb körű tárgynevek kategóriája, amely a tárgyakra csak bizonyos csoportjára (pl. hajókra, úrjárművekre) terjed ki (173–178. o.). A földrajzi nevek helyesírási szabályai az egyes helynévfajták típusai szerint követik egymást. Az ország- és államnevekre (fővárosuk nevével kiegészítve), valamint a nagyobb tájegységnevekre, a bonyolultabb írású magyar helységnevekre és Budapest városrészneveire vonatkozó helyesírási alapelveket egy-egy példatári anyaggal támasztják alá a szerzők (180–184. o., 195–199. o.). Nem hiányoznak az egy- és többemlű, illetve kötőjellel írt földrajzi nevek *-i* képzős formáinak írását bemutató szabályok sem. A bonyolultabb írásmódú tagokból álló földrajzi nevek és megjelölések szabályszerűségeit a földrajzi névi összetételek és a köznévvé vált földrajzi nevek írására vonatkozó részletes szabályok követik (206–210. o.). A csillagászati elnevezésekkel kapcsolatban a kézikönyv az égitestnevek alapvető helyesírási kérdéseivel foglalkozik. A naprendszer bolygóinak elnevezésein kívül a csillagképek latin és magyar elnevezéseit is feltünteti (213–214. o.). A magyar nevek helyesírását az égitestnevek írásának általános szabályait követve egységesítették a szerzők. Az intézménynevek írásmódjára vonatkozó főszabályt olyan kiegészítő helyesírási szabályok követik, amelyekre e nevek körében tapasztalható nyelvhelyesírási ingadozások miatt van szükség. Az intézménynévi helyesírás egyik legnehezebb kérdésköre az intézmények alárendelt egységeinek helyes rögzítése. Ebben az esetben nem elegendő a nyelvi háttértudás, az adott intézmény szervezeti felépítését, működési hátterét is ismerni kell. Az akadémiai szabályozásból eredő sajátos ellentmondások kiküszöbölésének érdekében a szerzők megkülönböztetett figyelmet szentelnek a vegyes írásmódú intézménynevek jelölésére.

lésének (215–221. o.). A márkanévek alapvető helyesírási kérdései után a kitüntetések és díjak elnevezéseinek írásformájával foglalkozik a kézikönyv. A szabályokat magyarázó rész végén megtalálható a Magyarországon jelenleg adományozható állami díjak, illetve kitüntetések teljes jegyzéke (228. o.). Az állandó címek alapvető helyesírási szabályait az újságok melléklet- és rovatcímeire, a tévé- és rádióműsorok állandó címeire és az internetes portálok címeire vonatkozó szabálymagyarázatok követik. A szerzők gondoskodtak a legnagyobb példányszámú magyar nyelvű lapok címlistájáról is (233–238. o.). Az egyedi címek írásmódját, írásjelezését, valamint szövegbe szerkesztését, toldalékolását kifejtő szabályokkal (238–241. o.) zárul a tulajdonnevek helyesírási szabályszerűségeit bemutató fejezet.

Az idegen szavakat bemutató részben – *Az idegen szavak és nevek írása* (242–277. o.) – az átírási szabályokat a magyarra vonatkozólag újszerűen, a nemzetközi átírással összevetve foglalja össze a kézikönyv, bemutatva az idegen írásrendszert használó nyelvek közül a legfontosabbakat.

Az *elválasztás* c. fejezet (278–290. o.) a szótagolás szerinti elválasztás alapjául szolgáló alapszabályok magyarázatán kívül a régi magyar családnevek, az idegen közszavak és tulajdonnevek, a mozaikszók, valamint az összetett szavak elválasztását tárgyalja, de kitér a nehézséget okozó elválasztások példáira, illetve a tipográfiában az elválasztással kapcsolatos előírások alkalmazására is.

Az *írásképekkel* foglalkozó részben (291–358. o.) az írásképek formai jellemzőinek tárgyalása, a nagykötőjel újabb használati szabályainak meghatározása, az új szövegtípusok (e-mail, sms, internetes fórumok stb.) írásképzési sajátosságai jelennek meg újdonságként. A fejezet – az akadémiai helyesíráshoz hasonlóan – természetesen tartalmazza az írásképelhasználát részletes szabályait is.

A *Rövidítések és mozaikszók* c. egységben a szerzők az alapvető helyesírási szabályok teljes leírására törekuszenek. Az alapelvek magyarázatát terjedelmében is jelentős példatárral szemléltetik: az egyszerű és összetett szavakra, valamint a szókapcsolatokra kiterjedő rövidítési szójegyzék mellett

megtalálhatók a fejezetben az országnevek, az egyes intézménynevek és címek jegyzékei, valamint a vegyjelek, a mértékegységek rövidítései és a matematikai jelek (359–389. o.). A mozaikszavak helyesírási szabályait kiegészítő táblázatok a szótári rész anyagára támaszkodva illusztrálják a betűszók, szóösszevonások és egyéb mozaikszók írásmódját (390–408. o.).

Az érvényes akadémiai szabállyal összevetve ugyancsak sokkal részletesebb a számok helyesírásával foglalkozó – *A számok, a keletkezés és a címezés* – c. fejezet (413–414. o.), melyben a szerzők kitérnek a római számírás meglehetősen bonyolult rendszerére is.

A *Helyesírás* c. kötet második nagy egysége a magyarázó-tanácsadó részzel szoros összefüggésben álló szótár (425–1497. o.), amely 47 186 szócikkben 213 974 szót, szóalakot, kifejezést, tulajdonnevet tartalmaz (vö. 13. o.). A szótár forrásai elsősorban a korábbi helyesírási és értelmező szótárak, amelyek mellé a szerzők digitális szövegek, illetve tematikus név- és szójegyzékek felhasználásával még mintegy 20 000 olyan tételt gyűjtöttek, melyet korábbi szótárak nem tartalmaztak (vö. 13. o.). A kötet presztízsét és a felhasználók örömet egyaránt növeli, hogy határon túli magyar szavak (főként földrajzi nevek és intézménynevek) is bekerültek a szótári részbe. A szótár használatához gyakorlati tanácsokkal szolgálnak a szerzők: az alapvető tudnivalókkal, illetve a jelölésekkel az *Útmutatóban* (423–424. o.), szemléletes magyarázattal pedig az *Előszóiban* (13–16. o.) találkozhat az olvasó.

Laczkó Krisztinának és Mártonfi Attilának köszönhetően olyan átfogó, rendszeres helyesírási kézikönyvet tarthatunk a kezünkben, amely egyértelműen eligazítja az olvasót, írásgyakorlót, érdeklődőt a magyar helyesírás kérdéseiben. A kötet egyik legfőbb erénye, hogy direkt módon megfogalmazott előírások és kötelező jellegű szabálysértések nélkül is képes összefoglalni, megmagyarázni és részletesen kifejteni a helyesírási alapelveket. A szabályok alkalmazhatóságára összpontosít, azt mutatja be, hogyan érvényesíthetők az egyes szabályszerűségek a gyakorlatban. Jó szívvel ajánlom e kézikönyvet szakembereknek, pedagógusoknak, diá-

192   **Könyvek**

---

koknak, újságíróknak, mindennapi nyelvhasználóknak egyaránt. Nem fognak csalódni, hiszen mindennapi helyesírási kérdéseikre találják meg benne a megfelelő választ.

Misad Katalin